

**MÜZİK ÖĞRETMENİ YETİŞTİREN KURUMLARDA
BAŞLANGIÇ ve ORTA DÜZEY PİYANO EĞİTİMİ ÇERÇEVESİNDE
“MUZIO CLEMENTI OP.36 NO.1” SONATİNİN TEKNİK ANALİZİ**

Feyza SÖNMEZÖZ*

Öz

Bu araştırmada Muzio Clementi'ye ait Op.36 1 numaralı Do Majör sonatinin tüm bölümlerinin, başlangıç ve orta düzey piyano eğitiminde kazandırılmak istenen teknik konular açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada betimsel yöntem kullanılmıştır. Söz konusu sonatin ile ilgili ulaşılabilen yazılı belgeler incelenmiş, Op.36 Do Majör sonatine ait farklı yayın evlerinden basılmış olan notalar elde edilmiştir. Araştırma kapsamında incelenen notalar arasından Louis Koehler'in editörlüğünde Peters Edition tarafından özel koleksiyon olarak basılan sonatin albümünde yer alan örnek incelenmiştir. Söz konusu sonatinin üç bölümü de incelendiğinde legato, staccato, non legato, oktav aralık çalışması, parmak bağımsızlığı, gam, arpej, çift ses çalma, tril ve akor şeklinde teknik konuların yer aldığı görülmüştür. Bu açılarından Muzio Clementi 'ye ait Op.36 sonatinlerden 1 numaralı Do Majör sonatinin tüm bölümlerinin piyano başlangıç ve orta düzey için teknik açıdan geliştirici bir eser olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Müzik eğitimi, Piyano eğitimi, Teknik analiz, Clementi, Sonatin.

Technical Analysis of Sonatina Op.36 no.1 by Muzio Clementi

For Beginner and Intermediate-Level Education in

Intitutions Training Music Teachers

Abstract

This study aims to analyze all parts of the Sonatina no. 1 in c major, one of the Op.36 sonatinas of Muzio Clementi, considering the outcomes targeted at beginner and intermediate-level piano education. It thus draws on the descriptive method to examine the written documents on the sonatina and to gather the notes of the Op.36 c major sonatina published by different publishing houses. Among the notes reviewed in this study, there is the sample in the sonatina album published by Peters Edition under the editorship of Louis Koehler. The analysis of the three parts of this sonatina shows that these parts include technical subjects such as legato, staccato, non legato, training on octave range, finger independence, scale, arpej, double stop playing, tril and acor. In conclusion, this study reveals that all parts of the Sonatina no. 1 in c major, one of the Op.36 sonatinas of Muzio Clementi, improve not only beginner-level but also intermediate-level piano practices technically.

Keywords: Music education, Piano education, Technical Analysis, Clementi, Sonatine.

1. Giriş

İtalyan asıllı İngiliz bir besteci olan Muzio Clementi (1752-1832), Klasik Dönem piyano müziğinin en önemli bestecilerinden biridir. 1700'lerin sonlarına doğru piyano çalgısının gelişimi ve klavsenden piyanoya geçişin hızlanması, piyano için eserler yazılması sonucunda doğmuştur. O yıllarda piyano çalgısının klavsene göre fazla tercih edilmemesine rağmen C. Bach, Schroeter ve

*Doç. Dr., Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Müzik Eğitimi Ana Bilim Dalı, feyzasonmezo@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0003-4388-5200>

Clementi gibi bestecilerin piyanoyu kullanması, özellikle biçimsel açıdan piyano çalgısının gelişmesini hızlandırmıştır (Fenmen, 1947). Biçimsel gelişimin ardından piyano için eserlerin yazılması da piyano edebiyatına ayrıca katkıda bulunmuştur. “İlk piyano için eser veren bestekâr Muzio Clementi oldu. 1773’de, henüz 18 yaşında olmasına rağmen piyano için üç sonat yazmış, aletin ilk temellerini atmıştır” (Fenmen, 1947, s. 9).

Clementi piyano tekniğinin sorunları üzerine ilk incelemeleri yapmış (Pamir, t.y.) özellikle el ve parmak tekniği üzerine çalışmış, pek çok yenilik ortaya koymuştur. Ayrıca eski ve yeni model arasında bir bağlantı oluşturmuş, eski uygulamaları kullanmayıp yeni bir anlayışa sahip parmak modeli geliştirmiş, sistematize etmiş, bu bağlamda eski çağdan geçiş sürecinde ana karakter olmuştur (Neto, 2017). Bestecinin her parmağın birbirine eşit kuvvette olduğunu ortaya koyan ve eşlik eden el ile melodiyi çalan el arasında duyuş bakımından farklılık olması gerektiğini vurgulayan çalışması (Fenmen, 1947) “Gradus ad Parnassum” en önemli eserlerinden biridir. Clementi, zamanının piyanistik açıdan en büyük yeniliği olarak kabul edilen 3’lü, 6’lı bağlantıları uygulayan bir piyanist olmuştur (Pamir, t.y.). Bu teknikler yeni ve cürekâr olmaları nedeniyle o dönemin piyano dünyasını şaşırtmış, ortaya konan yenilikler devrim niteliğinde kabul edilmiştir (Tighe, 1964).

Piyanonun sorunları hakkında önemli çözüm önerileri ve yenilikler getiren Clementi, etüt yazma üzerine ün yapmış önemli bestecilerden biridir. Piyanoda parmak çalışmalarını öğrencisi J. B. Cramer ile doruk seviyesine ulaştırmışlardır. Öyle ki; etüt kelimesi ilk olarak 18. yüzyılın sonlarında Clementi ve öğrencisi J. B. Cramer tarafından kullanılmıştır (Hodeir, 1992). Piyano eğitimi ve öğretimi açısından önemli bir besteci olan Clementi piyano için bestelediği sonatlar ve diğer eserler sayesinde “Piyanonun Babası” olarak anılmıştır (Özyazıcı, 2020). “Gradus ad Parnassum’un elde ettiği muazzam başarı ile Clementi, ciddi bir besteciden ziyade modern piyano tekniğinin babası olarak tanınmaya başladı” (Ponce, 2019, s. 16).

Etütleri ile piyano dünyasında önemli bir yere sahip olan Clementi’nin etüt dışında özellikle piyano başlangıç düzeyi için yazmış olduğu diğer eserleri de piyano eğitimi ve tekniği açısından önemlidir. Bunlar arasında yer alan sonatınlar, piyano eğitiminin başlangıç ve orta düzey tekniklerinin yer aldığı eserler olması bakımından söz konusu bu tekniklerin sonatin çalışmaları yoluyla da kazanılabileceğinin bir göstergesi olmuştur. Bu anlamda klasik döneme ait piyano eserleri açısından dönemin çeşitli bestecilerinin kısa sonatları ya da sonatinleri içerisinde Clementi’nin piyano sonatinleri de önde gelen eserler arasında yerini almıştır. 1797 yılında Clementi&Co firması tarafından basılan ve yeni başlayanlar için öğretici bir eser olan (Eren, 2010) Op.36 Progressive Sonatinler sırasıyla Do Majör, Sol Majör, Do Majör, Fa Majör, Sol Majör ve Re Majör olmak üzere 6 adet sonatından oluşmaktadır. Piyano literatürünün en önemli ve bilinen eserlerinden biri olan Op.36 piyano sonatinleri, günümüzde hala piyano eğitiminin başlangıç ve orta düzey seviyeleri için sıklıkla başvurulan eserlerdir. Türkiye’deki müzik öğretmeni yetiştiren pek çok kurumlarda da piyano derslerinde başlangıç ve orta düzey için M. Clementi’nin “Op.36 Progressive Sonatinler”inin kullanıldığı bilinmektedir. Bu durum, özellikle bildiri, makale, lisansüstü tez gibi birçok araştırmada ortaya konmuştur. Toptaş (2014) “Piyano Eserlerinden Egzersiz Yazma Yöntemi” başlıklı makale çalışmasında Clementi’nin Op.36 1 no’lu Do Majör Sonatin’inin seçilme nedenini bu sonatinin piyano eğitimi veren kurumlarda kullanılan kaynak kitaplarda sıklıkla yer alması, olarak açıklamıştır. Pamir (t.y.) 11 basamağa ayırdığı piyano eğitim sürecinde Clementi Op.36 sonatinlerin çalışılmasını önermiştir. Söz konusu kitapta, üçüncü basamak piyano edebiyatının içinde bir, iki ve üç numaralı sonatinler önerilmiştir. Dördüncü basamak piyano edebiyatında üç ve beş numaralı sonatinler, beşinci basamak edebiyatında ise beş ve altı numaralı sonatinler önerilmiştir (Pamir, t.y.). Gökbudak (2013), piyano eğitimi sekiz basamak olarak değerlendirdiği çalışmasında ikinci basamakta bir, üçüncü basamakta üç ve dört, dördüncü basamakta ise altı numaralı sonatinlerin çalışılmasını önermiştir

(Gökbudak, 2013). Sönmezöz (2011) “Müzik Öğretmeni Yetiştiren Kurumlardaki Piyano Derslerinin İçeriğine ve Piyano Eğitime İlişkin Genel Bir Değerlendirme” başlıklı çalışmada Clementi Op.36 sonatinlerin müzik öğretmeni yetiştiren kurumlarda görev yapmakta olan piyano öğretmenlerince en çok tercih edilen eserler arasında yer aldığını belirtmiştir. Kasap (2004), müzik öğretmeni yetiştiren kurumlarda solo eser çalışmaları için yardımcı çalgı piyano derslerinde en çok tercih edilen piyano kitapları arasında J. S. Bach-Der Erste Bach, B. Bartok-Microcosmos, M. P. Heller-Sonatinen Album, R. Schumann-Album For the Young, J. S. Bach-Inventions and Sinfonias, J. S. Bach-18 Preludes and Fuges, B. Bartok-For Children, W. A. Mozart-Six Viennese Sonatinas, A. Khachaturian-Album For Young People, A. Gretchaninoff-Children’s Book, J. Haydn-The complete Piano Sonatas, F. Kuhlau-Six Sonatinas albümlerinin yanı sıra, M. Clementi-Six Sonatinas kitabının da bulunduğunu tespit etmiştir.

Yüksek Öğretim Kurulu 2018 Müzik Öğretmenliği Lisans Programına göre programda yer alan piyano derslerinin, piyano çalgısını bireysel çalgı olarak seçmeyen öğrenciler için ilk iki yarıyıl, bireysel çalgı olarak seçen öğrenciler için ise yedi yarıyıl boyunca yer aldığı görülmektedir. Söz konusu programda ilk iki yarıyıldan zorunlu olarak verilen ve sonraki beş yarıyıldan bireysel çalgı olarak seçilebilen piyano derslerinde kazanılması gereken piyano becerilerinin kısaca; staccato, legato ve portato tekniklerinin yanı sıra parmak ve bilek güçlendirmesi, duate, dizi, arpej, akor, kadans, pedal ve nüans şeklinde olduğu görülmektedir. Bu kazanımların gerçekleşmesi için ise Czerny, Duvernoy, Burgmüller, Loschhorn, Gedike v.b. gibi bestecilerin etütleri, Barok ve Klasik dönemlerin özelliklerinin öğrenilmesi ve bu dönemlere ait çeşitli bestecilerin eserlerinin çalışılması önerilmiştir (Yüksek Öğretim Kurulu [YÖK], 2018).

Bu açılardan Müzik Eğitimi Anabilim Dalları’nda yaygın bir biçimde kullanılan “Muzio Clementi’ye ait Op.36 Progressive Sonatinler”de yer alan 1 numaralı Do Majör sonatinin müzik öğretmeni yetiştiren kurumlarda başlangıç ve orta düzey piyano eğitimi çerçevesinde analiz edilmesi araştırılmaya değer bir konu olarak görülmüş ve araştırmanın problem cümlesi “Muzio Clementi’ye ait Op.36, no.1 Sonatin piyano eğitiminde başlangıç ve orta düzeyde hangi teknik konuları içermektedir?” şeklinde oluşturulmuştur. Buna ilişkin olarak, aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

Muzio Clementi’ye ait Op.36, no.1 Do Majör Sonatinin

- 1- Birinci bölümü,
- 2- İkinci bölümü ve
- 3- Üçüncü bölümü başlangıç ve orta düzey piyano eğitiminde hangi teknik konuları içermektedir?

1.1. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada müzik öğretmeni lisans programı çerçevesinde Muzio Clementi Op.36 no.1 Do Majör sonatininin hangi teknik konuları içerdiği ve kazandırdığı, piyano eğitiminin gelişimine hangi açılardan katkı sağladığının tespit edilmesi amaçlanmıştır. Bu yönüyle çalışmada söz konusu sonatinde yer alan temel piyano tekniklerinin Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında kullanılabilirliği ve kazanılabilirliğinin incelenmesi, bu alanda “Clementi Op.36 Sonatinler” çerçevesinde az sayıdaki çalışmalardan biri olması ve öğrencilere rehberlik etmesi bakımından önemlidir.

2. Yöntem

2.1. Araştırmanın Modeli

Araştırmada yazılı materyallerin analizini kapsamı (Yıldırım & Şimşek, 1999) açısından betimsel yöntem kullanılmıştır. Araştırmanın konusu ile ilgili literatür taranmış ve yazılı olan belge, nota v.b. dokümanlara ulaşılmış ve incelenmiştir.

2.2. Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmada konu edilen Clementi'ye ait "Op.36 Progressive Sonatinler" in çeşitli yayınevleri tarafından basılan tüm örnekleri elde edilmeye çalışılmıştır. Bu kapsamda Peters, Ricordi, Henle Verlag, Schirmer gibi yayınevlerinin basımlarına ulaşılmış ayrıca Türkiye'de piyano eğitimcileri tarafından yayınlanan ve çeşitli piyano parçalarının bulunduğu albümler incelenerek Gül Çimen & Nevhiz Ercan ve Belir Tecimer'in hazırlamış oldukları piyano albümlerinde de söz konusu eserin yer aldığı saptanmıştır. Araştırma boyunca yapılan teknik inceleme sırasında, Louis Koehler (Louis Köhler)'in editörlüğünde Peters Edition tarafından özel koleksiyon olarak basılan sonatin albümünde yer alan örnek kullanılmıştır. Bu basım, nota yazısının geniş olması ve geniş nota yazısının başlangıçtan orta düzeye kadar piyano öğretiminde deşifreyi kolaylaştırıcı etkisi nedeniyle tercih edilmiştir. Söz konusu sonatinlerden 1 numaralı Do Majör sonatinin tüm bölümleri, Türkiye'de müzik öğretmeni yetiştiren kurumlarda lisans süresince piyano derslerinin içeriğinde yer alan teknik konular açısından analiz edilmiştir. Eserin ölçülerinde yer alan teknik konular f ve % hesaplamaları yapılarak değerlendirilmiştir.

2.3. Araştırmanın Etiği

Araştırma bilimsel yayın ilkeleri ve değerleri çerçevesinde etik kurallara uyularak hazırlanmış, veriler tarafsız bir şekilde değerlendirilmiştir. Araştırma sırasında yararlanılan kaynakların gösteriminde bilimsel atıf kuralları gereğince hareket edilmiştir.

3. Bulgular

Bu bölümde araştırmanın problemi ve alt problemleri doğrultusunda elde edilen verilere ilişkin bulgulara yer verilmiş, araştırmaya konu edilen eserin bölümlerinin içerdiği teknik konulara ilişkin dağılıma göre f ve % analizleri yapılarak tablolar halinde sunulmuştur.

Tablo 1. Muzio clementi op.36 no. 1 sonatinin bölümlerine ilişkin dağılım

Bölüm	Tonu	Tempo	Ölçü Birimi	Ölçü Sayısı
I. Bölüm	Do Majör	Allegro	2/2	38
II. Bölüm	Fa Majör	Andante	3/4	26
III. Bölüm	Do Majör	Vivace	3/8	70

Tablo 1 incelendiğinde araştırmaya konu edilen Op.36 sonatinlerden 1 numaralı sonatinin üç bölümden oluştuğu anlaşılmaktadır. Söz konusu sonatin, Klasik Dönem sonat formuna göre birinci bölüm hızlı, ikinci bölüm yavaş, üçüncü bölüm hızlı tempoda yazılmıştır. Dolayısıyla birinci bölüm Allegro, ikinci bölüm Andante, üçüncü bölüm ise Vivace tempodadır. Toplam 38 ölçüden oluşan birinci bölüm 2/2 (cebare), 26 ölçüden oluşan ikinci bölüm 3/4, 70 ölçüden oluşan üçüncü bölüm ise 3/8 ölçü birimindedir.

3.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Tablo 2. Muzio clementi op.36 no. 1 do majör sonatinin i. bölümünün içerdiği teknik konulara ilişkin dağılım

Teknikler	f	%	Ölçü Numarası
Legato	37	97.3	1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15,16,17,18,19,20, 21,22,23,24,25,26,27,28,29,31,32,33,34,35,36,37,38.
Oktav Aralık Çalışması	17	44.7	2,7,9,11,13,14,15,17,20,21,23,25,30,32,34,37,38.
Staccato	16	42.1	1,2,5,6,9,11,16,17,19,24,25,28,29,30,32,34.
Parmak Bağımsızlığı	14	36.8	3,7,9,11,13,14,18,20,21,22,26,32,34,37.
Dizi Çalışması	5	13.1	8,10,31,33,36.
Arpej	5	13.1	12,15,29,35,38.
Çift Ses	2	5.2	23,30.

Tablo 2 incelendiğinde Op.36 1 numaralı Do Majör sonatinin birinci bölümünde %97.3 oranında legato, %44.7 oranında oktav aralık çalışması, %42.1 oranında staccato, %36.8 oranında parmak bağımsızlığı, %13.1 oranında dizi çalışması, %13.1 oranında arpej ve %5.2 oranında çift ses teknik konularının yer aldığı görülmektedir.

3.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Tablo 3. Muzio clementi op.36 no. 1 do majör sonatinin u. bölümünün içerdiği teknik konulara ilişkin dağılım

Teknikler	f	%	Ölçü Numarası
Legato	26	100	1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15,16,17,18,19,20,21, 22,23,24,25,26.
Arpej	15	57.7	1,2,3,4,5,6,8,10,19,20,21,22,24,25,26.
Çift ses	7	26.9	9,11,12,16,17,18,23.
Non legato	3	11.5	9,11,23.
Oktav Aralık Çalışması	3	11.5	17,18,24.
Tril	3	11.5	3,21,25.

Tablo 3 incelendiğinde Op.36 1 numaralı Do Majör sonatinin ikinci bölümünde %100 oranında legato, %57.7 oranında arpej, %26.9 oranında çift ses, %11.5 oranında non legato, %11.5 oranında oktav aralık çalışması, %11.5 oranında tril konularının yer aldığı görülmektedir.

3.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Tablo 4. Muzio clementi op.36 no. 1 do majör sonatinin uu. bölümünün içerdiği teknik konulara ilişkin dağılım

Teknikler	f	%	Ölçü Numarası
Legato	70	100	1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15,16,17,18,19,20,21, 22,23,24,25,26,27,28,29, 30,31,32,33,34,35,36,37,38,39,40,41,42,43,44,45,46,47,48,49, 50,51,52,53,54,55,56,57,58,59,60,61,62,63,64,65,66,67,68,69,70
Staccato	24	34.2	1,4,5,9,12,13,17,18,21,22,30,31,32,33,35,38,39, 43,46,47,51,52,59,60.

Non Legato	14	20	19,20,21,23,24,25,26,27,28,29,53,61,64,65.
Çift Ses	12	17.1	22,23,24,25,26,27,28,29,30,31,67,69.
Arpej	5	7.1	16,50,54,58,62.
Akor	2	2.8	68,70.

Tablo 4 incelendiğinde Op.36 1 numaralı Do Majör sonatının üçüncü bölümünde %100 oranında legato, %34.2 oranında staccato, %20 oranında non legato, %17.1 oranında çift ses, %7.1 oranında arpej, %2.8 oranında akor konularının yer aldığı görülmektedir.

İncelenen sonatının birinci, ikinci ve üçüncü bölümlerinin tamamına ilişkin veriler değerlendirildiğinde söz konusu sonatında legato, non legato, staccato, oktav aralık çalışması, parmak bağımsızlığı, dizi çalışması, arpej, çift ses, tril ve akor teknik konularının yer aldığı görülmektedir. Bu teknik konulara ilişkin bazı ölçülere ait örnekler aşağıdaki şekillerde açıklanmaya çalışılmıştır.

Şekil 1. Eser içinde yer alan teknik kesitler: Muzio Clementi Op.36 no. 1 Do Majör Sonatin I. Bölüm 1. ve 2. ölçüler. Legato ve staccato örneği.

Şekil 2. Eser içinde yer alan teknik kesitler: Muzio Clementi Op.36 no. 1 Do Majör Sonatin I. Bölüm 6. ve 7. ölçüler. Parmak bağımsızlığı örneği.

Şekil 2’de yer alan parmak bağımsızlığı tekniği özellikle piyano eğitiminin ilk yıllarında sağlanması gereken kazanımlardan biridir. Parmak bağımsızlığı denildiğinde parmakların herhangi bir parmak numarası olmadan serbestçe çalması kastedilmemektedir. Burada konu edilen parmak bağımsızlığı, parmakların serbest hareket etmesinden çok hem birbirleriyle hem de birbirlerinden bağımsız olarak hareket edebilme kabiliyeti ile ilgili konuları kapsamaktadır. Fenmen (1947), parmak çalışmaları sırasında dikkat edilmesi gereken en önemli noktanın bir parmağın kendi hareketini yaparken yanındaki komşu parmakları aynı yöne sürüklememesi, her parmağın hareket ederken kendi başına ve serbest olması gerektiğini vurgulamıştır. Pamir’e (t.y.) göre, bir parmağın işlevi, diğer parmaklar tarafından rahatsız edilmiyor ise o parmak özgürdür. Dolayısıyla parmakların birbirinden bağımsız hareket etmesi çok önemlidir. Şekil 2 incelenecek olursa 7. ölçüde, sağ elde 4.-2./3.-1. parmaklar, 6. ölçüden devam eden sekizlik notalar ile inici olarak atlamalı bir şekilde üçlü aralık çalıştırılmıştır. Bu durum, parmak bağımsızlığı tekniğini gerektirmektedir.

Şekil 3. Eser içinde yer alan teknik kesitler: Muzio Clementi Op.36 no. 1 Do Majör Sonatin I. Bölüm 8., 9., 10. ve 11. ölçüler. Dizi çalışması ve oktav aralık çalışması örneği.

Şekil 4. Eser içinde yer alan teknik kesitler: Muzio Clementi Op.36 no. 1 Do Majör Sonatin II. Bölüm 3. 4. ve 5. ölçüler. Tril ve arpej örneği.

Şekil 5. Eser içinde yer alan teknik kesitler: Muzio Clementi Op.36 no. 1 Do Majör Sonatin II. Bölüm 8., 9., 11. ve 12. ölçüler. Non legato ve çift ses örneği.

Şekil 6. Eser içinde yer alan teknik kesitler: Muzio Clementi Op.36 no. 1 Do Majör Sonatin III. Bölüm 68., 69., ve 70. ölçüler. Akor çalışması örneği.

4. Sonuç ve Tartışma

Araştırmada “Muzio Clementi’ye ait Op.36 no. 1 Do Majör Sonatin”in teknik açıdan incelemesine yönelik olarak söz konusu sonatinin üç bölümünde, legato, staccato, non legato, oktav aralık çalışması, parmak bağımsızlığı, dizi çalışması, arpej, çift ses, tril ve akor şeklinde teknik konuların yer aldığı görülmüştür. Birinci bölümde en çok kullanılan teknikler legato, oktav aralık çalışmaları ve staccato, ikinci bölümde en çok kullanılan teknikler legato ve arpej, üçüncü bölümde ise en çok kullanılan teknikler legato, staccato ve non legato olarak belirlenmiştir. Her üç bölümde de en çok kullanılan tekniğin legato olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Piyano eğitiminde başlangıç ve orta düzeylerdeki öğrencilerde, söz konusu bu tekniklerin kazandırılması önemli görülmekte buna bağlı olarak pek çok araştırmada ele alınmaktadır. Gün ve Köse (2012) piyano çalma tekniklerini, legato, non legato, portato, staccato, marcato şeklinde sıralamışlardır. Sönmezöz (2014) ise piyano eğitiminde, başlangıç düzeyden itibaren, orta ve ileri düzeylere kadar kazanılması gereken öncelikli temel teknik konuları legato, aşağı-yukarı bilek hareketi, non legato, portato, staccato, başparmak geçidi, önkol dönüşleri, kol ağırlığı, nüans, ifade ve pedal olarak sıralamıştır. Özyazıcı (2019) ise piyano öğretimindeki en temel teknikleri; piyano hareketleri ve ağırlık kontrolü, bedenin genel duruşu ve el pozisyonu, pratik, ton elde etme ve dokunuş, tempo, metronom, ritim, dinamikler, artikülasyon, pedal kullanma, dizi tekniği, akor ve arpejler, süslemeler olarak sıralamıştır. Piyano eğitiminde başlangıç ve orta düzey için kazanılması gereken bu teknik konular şüphesiz, öncelikle alıştırma ve etütler yoluyla sağlanmaktadır denebilir. Diğer bir deyişle, piyano eğitiminin ilk yıllarında sonatin, sonat, barok dönem eserleri ve serbest

parçalar gibi bir piyano repertuarı oluşturmadan önce söz konusu bu teknik konuların öğrenilmesi için alıştırmalar ve etütler önerilmektedir. “Etütler birden fazla müzikal unsuru çalıştırmaya ve geliştirmeye yönelik olarak yazılmış çalışmalardır. Etütlerin hangi müzikal unsurları çalıştırdığını analiz etmek etüdü tanıma ve çalışma aşamalarında eğitimci ve öğrenci açısından önemlidir” (Gorgoretti, 2013, s.268). Bununla birlikte etüt, dizi ve alıştırmalar parçalarının yanı sıra çalışılan sonat, sonatin, serbest parça gibi eserler de içerdikleri teknik donanım bakımından öğrencinin gelişmesine katkıda bulunabilir. Bağçeci (2003) tanımadığımız bir etüt ya da eser ile karşılaşıldığında eserin kilit noktalarını, teknik ve müzikal özelliklerini saptamak için analiz edilmesi gerektiğini ve özellikle teknik disiplinlere ilişkin analizin kapsamının, el pozisyonu, ses üretme, gam (dizi), akor, arpej, oktav, legato, staccato, portato, karma teknikler, artikülasyon, tekrarlanan nota, trill, eşgüdüm, çapraz el, tuşe, pedal kullanımı v.b. çalışmalar ve planlamaların olması gerektiğini vurgulamıştır. Uzun’a göre öğrenciye bir eseri öğretirken eserin çalınması sırasındaki temel noktalara dikkat çekilmesi, el pozisyonunun, parmak tekniğinin ne şekilde olması gerektiği ve eserle ilgili temel beceri ve davranışların nasıl olması gerektiği, bu becerilerin öğrenci tarafından pekiştirilmesi önemlidir. (Uzun’dan akt: Oğan & Albuz, 2015).

Etüt ve alıştırmalar dışındaki piyano eserleri çalışılırken eserde geçen teknik konular öğrenciye önceden tanıtılmalı ve bu teknik konularda ortaya çıkabilecek zorlukları giderebilmek için piyano öğretmeni tarafından o eserin teknik konularına ilişkin alıştırmalar geliştirilmeli, böylelikle öğrencinin eserdeki teknik zorlukların üstesinden gelmesi kolaylaştırılmalıdır. Bu durum çalışma sırasında hem zaman kazandıracak hem de öğrencide motivasyon sağlayacaktır. Toptaş (2014) öğrencilerde sadece nota okuma düzeyinin ve el becerisinin iyi olmasının yeterli olamayacağını, piyano eğitiminde öğretmenin rolünün çok büyük olduğunu, öğretmenin piyano üzerinde göstereceği küçük ipuçlarının, öğrencinin çalıştığı parçayı daha kısa zamanda daha çabuk anlayarak çalmasını sağlayacağını ve bu küçük ipuçları sayesinde, parça içinde geçen bazı gam, dizi, arpej vb. gibi yapıları daha kolay algılamasını ve sonrasında hızlı bir şekilde uygulamasını sağlamaya yönelik olması gerektiğini belirtmiştir. Sökezoğlu ve Barutçu (2018) bir piyano öğrencisinin çalışacağı eseri iyi analiz etmesi, tekniksel çalışma durumunu iyi belirlemesi ve o eser üzerinde uzun bir zaman harcaması gerektiğini bu bağlamda çalgı öğretmenin, öğrencinin yeterli olmadığı yerlerde yardım etmesi ve öğrenciye kolaylık sağlaması açısından çalışma yöntemleri geliştirmesi gerektiğini belirtmiştir.

Ancak öğrenciyi sıkmadan, piyano çalışmayı daha zevkli hale getirebilmek için çalışma repertuarının içinde sonatin, serbest parça gibi eserlerin de yer alması gerektiği unutulmamalıdır. Ayrıca sonatin, serbest parça gibi eserlerin, etüt ve alıştırmalarla kazanılan bilgiler sayesinde daha rahat çalışılabileceği düşünülebilir. Bu bilgilere sahip kişiler söz konusu bu teknikleri hem kolaylıkla yapabilir hem de yapacak alana sahip olabilir. Diğer bir deyişle; teknik gelişim sadece etüt çalışarak yapılmayabilir, söz konusu sonat, sonatin, serbest eser gibi eserlerin çalışılmasıyla da teknik beceriler kazanılabilir. Elbette ki; dizi, alıştırmalar ve arpej gibi çeşitli çalışmalar ve etütlerle teknik kazanımın sağlanması amaçlanabilir ancak etüt dışında çalışılan diğer eserler, kazanılan söz konusu tekniklerin bir uygulama alanı olarak da düşünülebilir. Yani; alıştırmalar ve etüt dışında da sonat, sonatin gibi eserler çalışarak da daha önceden öğrenilen bu tekniklerin pekiştirilmesi, çalışılması, geliştirilmesi ve yeni teknik konuların öğrenilmesi mümkün olabilir. Bu nedenlerle sonat ve sonatinlerin de etüt çalışmaları gibi teknik ayrıntılarına dikkat ederek çalışılması piyano öğrencilerinin gelişmelerine katkı sağlayacaktır. Ayrıca sonatlar ve sonatinler öğrencilerde müzik dönemleri ve stil özellikleri konusunda gereken donanımı sağlayacağı ve müzikaliteyi de arttıracığından hem piyanonun öğrenme ilkeleri konusunda önemli bir eğitim alanı oluşturulması açısından hem de repertuar kazanımı açısından etkili çalışma parçaları olacaktır. Piyano derslerinde eğitimciler, öğrencilerine eser ödevi verirken o eserin öğrencinin teknik seviyesine uygun olup olmadığına ve ayrıca; hangi yeni teknikleri de kazanabileceğine dikkat etmelidir. Bu bakımdan sonat, sonatin ve serbest eser gibi piyano parçalarında

müzikalite ve yorumculuğun geliştirilmesinin yanı sıra teknik gelişimin de önemi artmaktadır. Diğer taraftan bir öğretmen etüt haricindeki sonat, sonatin ya da bir serbest parçayı etüt amacıyla ödev olarak da verebilir. Çünkü söz konusu eserler de teknik öğeler barındırdığı için öğrencilerde teknik alt yapının oluşmasına ve gelişmesine destek sağlamaktadır. Bu bağlamda, etüt haricindeki eserlerle de teknik kazanımın sağlanabileceği düşünülebilir. Barok, klasik, romantik ve çağdaş dönemlerde yer alan bir eserin çalışılmasında başka bir deyişle etüt dışındaki, çeşitli dönemlere ait herhangi bir sonat, sonatin ya da serbest eserin çalışılmasında o eserin teknik boyutunun hem öğrenci hem de öğretmen tarafından iyi analiz edilmesi ve teknik konularının iyice çalışılması gerekir. Ancak buradan öğrencilere sadece sonat, sonatin ve serbest eser ödev verilerek hiç etüt ve alıştırmaya ödevi verilmeyeceği anlamı çıkarılmamalıdır. Kısaca; etüt dışında çalışılan tüm eserler de bir etüt niteliğinde düşünülmeli, müzikalite ve yorumlama aşamasından önce, her teknik ayrıntısına dikkat edilerek çalışılmalıdır.

Bu açılarından bakıldığında, araştırmaya konu edilen sonatin içerdiği teknik donanım nedeniyle piyano başlangıç ve orta düzeyde kullanılacak en önemli eserlerden biridir. Dolayısıyla öğrencilere bu tekniklerin öğretilmesi ve bu tekniklere ilişkin yeterli donanımın kazandırılabilmesi için Clementi'nin Op.36 no. 1 Do Majör Sonatin'in önemli bir yeri olduğu düşünülmektedir. Ayrıca eserde yer alan söz konusu teknik donanım, piyano eğitiminin gereği olan teknik kazanımların sağlanmasına yardımcı olması bakımından son derece önemlidir. Bu anlamda araştırmaya konu edilen sonatinin hem piyano eğitiminde gerekli teknik kazanımların sağlanması hem de piyano öğrencilerinde çalma zevki ve müzikalitenin artırılması yönünde önemli bir eser olduğu söylenebilir. Eserde geçen teknik konuları daha önce hiç çalışmamış ve bu eserde ilk kez yapabildiğini gören bir öğrenci ileri seviyelerdeki eserlerde daha zorlaştırılmış şekillerde bulunan bu tekniklerin küçük anlatımlarını gerçekleştirdiğinde başlangıç düzeyinde bile olsa piyanistik açıdan çalma cesareti bulacak ve geliştiğini hissedecektir.

5. Kaynakça

- Bağçeci, S. E. (2003). Piyano eğitiminde müzikal analizi kavramı-kapsamı ve örnek klavye analizleri. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(1), 159-176.
- Çimen, G. & Ercan, N. (2006). Piyano albümü. Arkadaş.
- Eren, O. (2010). Clementi ve piyano tekniği. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(1), 241-253.
- Fenmen, M. (1947). Piyanistin kitabı. Akba.
- Gökbudak, S. Z. (2013). Piyano eğitiminde öğretim eserleri ve basamakları. Sibel Karakelle. (Ed.). *Piyano öğretiminde pedagojik yaklaşımlar* (pp.1-42). Pegem.
- Gorgoretti, B. (2013). The technical analyse of violoncello etudes. *Eurasian Journal of Educational Research*, 53/A, 257-274.
- Gün, E. & Köse, H. S. (2012). Piyano eğitiminde müzikal terimler ve çalma tekniklerine ilişkin bilişsel düzey analizi. *E-Journal of New World Sciences Academy*, 7(3), 246-257.
- Hodeir, A. (1992). Müzik türleri ve biçimleri. İletişim.
- Kasap, T. B. (Nisan, 2004). Müzik öğretmeni yetiştiren kurumlardaki yardımcı çalgı piyano dersleri üzerine bir araştırma. İçinde Berrin Arslan (Ed.), *1924-2004 Musiki Muallim Mektebinden Günümüze Müzik Öğretmeni Yetiştirme Sempozyumu Bildiri Kitabı* (pp.160-175).
- Koehler, L. (Ed.) (1897). Sonatinen-Album. C. F. Peters Edition.

- Neto, L. G. (2017). *Introduction to the art of playing on the piano forte de Muzio Clementi: O dedilhado como ferramenta de transiço  obtenço do toque legato* [Master's thesis, Universidade Estadual de Campinas, Instituto de Artes, Campinas, SP].
- Oğan, D. F. & Albuz, A. (2015). Piyano ğretiminde Carl Czerny Op.599 ve Jeanbaptiste Duvernoy Op.176 metodlarında yer alan etüdlerin klasik dönem sonatin icralarına etki durumu. *Türk Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 19(1), 397-426.
- zyazıcı, B. (2020). Klasik dönem ve erken romantik dönem bestecilerinin piyano eserlerindeki yapısal farklılıklar. *ATLAS Journal International Refereed Journal On Social Sciences*, 6(31), 638-646.
- zyazıcı, F. (2019). *Piyano eğitiminin ilk 5 yılı için; seçilmiş repertuar ve metotlar ışığında uygulanabilecek pedagojik yöntemler* (Tez No.549355) [Sanatta yeterlilik tezi, İstanbul Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Pamir, L. (t.y.). Çağdaş piyano eğitimi. Beyaz Köşk.
- Ponce, W. (2019). *The tyranny of tradition in piano teaching: a critical history from Clementi to the present*. McFarland&Company, Inc, Publishers.
- Sökezoğlu, D. A.& Barutçu, M. E. (2018). 19. Yüzyıl post-romantik bestecilerinden Aleksandr Nikolayeviç Skriyabin: sanatı, piyano tekniği, felsefesi. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20(2), 41-64.
- Sönmezöz, F. (Nisan, 2011). Müzik ğretmeni yetiştiren kurumlardaki piyano derslerinin içeriğine ve piyano eğitimine ilişkin genel bir değerlendirme. 2. *International Conference on New Trends in Education and Their Implications* (pp.1667-1672).
- Sönmezöz, F. (2014). Müzik eğitimi anabilim dalları lisans piyano eğitiminde kullanılan eserlerin piyano çalma davranışlarını değerlendirme kriterleri açısından yarıyıllara göre dağılımı. *Sanat Eğitimi Dergisi*, 2(1), 50-87.
- Tecimer, B. (2006). *En güzel piyano sonatinleri*. Sözkesen Matbaası.
- Tighe, A. E. (1964). *Muzio Clementi and his sonatas surviving as solo piano works*. [Doctoral thesis, University of Michigan].
- Toptaş, B. (2014). Piyano eserlerinden egzersiz yazma yöntemi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(29), 767-781.
- Yıldırım, A. & şimşek, H. (1999). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. Seçkin.
- Yüksek ğretim Kurulu. (2021). 2018 Müzik ğretmenliği lisans programı. Yüksek ğretim Kurulu.